

İSTANBUL ADALET SARAYI İNŞAAT YERİNDEKİ YENİ KAZILAR

Rüstem **DUYURAN**

Sultanahmet Meydanı, Binbirdirek Sarnıcı ve Divanyolu arasındaki teni sıhayı kaplıyan İstanbul Adalet Sarayı inşaat yerindeki kazılara 1953 yılı Aralık ayının başından itibaren tekrar başlanmıştır olup, halen de devam edilmektedir. Bu defaki kazılar inşaat sahasının kuzeyinde, Azize Eufemia Martyryonu ile Divanyolu ve Binbirdirek Arasında kalan (C) sahasında yapılmaktadır (1).

Toprak kazıları için mevsim çok gayri müsait olmakla beraber, eski mimarlık vesair arkeolojik kalıntıların toprak ve moloz kütleleriyle birlikte sökülüp atılmaları için kazı sahası Arkeoloji Müzelerinin denetim kontrolü altında bulundurulmakta ve evvelki yıllarda olduğu gibi, bazı önemli noktalarda da gerekli arkeolojik müdahaleler yapılmaktadır,

Bu defaki kazılara, daha evvelce kısmen temizlenmiş olan büyük havuzun batı tarafında başlanmıştır. Sonrundan havuza çevrildiği anlaşılan ve yarım daire şeklinde birtakım nişlerle çevrili olan bu yuvarlak yapının tamamı halen meydana çıkarılmıştır. Bunun arka tarafında kısmen kesme taş bloklar, kısmen de tuğla ile işlenmiş ve bu yuvarlak yapıdan bir parça daha geç inşa edilmiş olduğu anlaşılan dik dörtgen şekilde büyük bir yapı kalıntısı daha meydana çıkarılmaktadır. (Resim 1) Halen görülen kısımların tetkikinden anlaşıldığına göre bu yapının iç kısmı yuvarlak bina

(1) Adalet Sarayı sahasındaki kazılar hakkında yayınladığımız I inci ve II raporlar için bak:

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı No. 5 (1952, sayı: 23 ve devamı) ve No. 6 (1953, sayı: 21 ve devamı).

havuz haline sokulduğu sırada bir kısmı çevrilmiştir.

Büyük yuvada ilk yapı ile Martyryon arasındaki sahanın kazılması sırasında 11. ve 12. asırlara ait moloz ve birtakım ehemmiyetsiz yapı kalıntıları arasında bazı heykeltraşlık parçaları ele geçti ki, bunlar malzeme, teknik ve devir bakımından birkaç yıl evvel Silaharağa'da meydana çıkarılan ve halen Arkeoloji Müzelerinde teşhir ve muhafaza edilmekte olan eserlerle büyük bir benzerlik arz etmektedir (2).

Bulunan bu parçaları çoğu beyaz mermerden marmel ve baciaıklara aittirler. Gövde kısmında iki parça bulunmuştur. Bir tanesi su mermerinden mamul olup çıplak bir insan gövdesinin bir parçasıdır. Diğer beyaz ve siyahımtırak kurşuni renkli bir mermer iblokundan işlenmiş bir Tri-ton heykelciğine aittir (Resim 2). Eserin boyu 46 cm. olup, başı, boynu ve sağ kolu tamamen, sol kolu dirsekten itibaren kırılmıştır ve maalesef bu parçalar bulunamamıştır. Gövde kısmı beyaz mermerden mamuldür. Pullu pullu işlenmiş olan bacak kısımları siyahımtırak kurşuni kısımdan yontulmuştur.

Heykeltraşlık eserlerinin bulunduğu muahhar yapı kalıntıları ve moloz kütlelerinin naklinden sonra Martyryonun kuzey duvarı ve buna ekli olan kısımların esası surette etüd edilmeleri imkanı hasıl olmuştur ki, buna göre ilk planda müphem kalmış olan bazı hususların tashihi icabetmektedir.

(2) Silaharağa'da bulunan eserler hakkında müze müzede, arkeolojilerimiz tarafından yapılan araştırmalarda, haşiyeye (1) die 'sözü geçen yıl' 1941, 4. (1949) ve 5 ineli sayı (1952), sayı: 51 die devamı) bilgi verilmektedir.

